

Opas eläinystäviemme hyvinvointiin

Viisi vapautta – hyvinvoinnin perusta

Tutkijat määrittelevät usein eläinten hyvinvoinnin erilaisten vapauksien perusteella:

1. vapaus nälästä, janosta ja väärästä ravitsemuksesta
2. vapaus epämukavuuden tunteesta
3. vapaus kivusta, vammoista ja sairauksista
4. vapaus käyttäytyä lajilleen tyypillisesti
5. vapaus pelosta ja kärsimyksestä.

Lemmikkieläin on usein tärkeä perheenjäsen, pala luontoa lähellämme ja korvaamaton ystävä.

Eläimen omistaminen merkitsee suurta vastuuta. Ihminen on vastuussa lemmikkinsä hyvinvoinnista. Suomen eläinsuojelulain mukaan eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua, tuskaa tai kärsimystä.

Yleensä kohtelemme eläimiä hyvin. Silti Imatran seudun eläinsuojeluasioista huolehtivalle valvontaeläinlääkärille tulee vuosittain useita ilmoituksia, joissa epäillään eläintä kohdeltavan huonosti. Ilmoitusten perusteella valvontaeläinlääkäri tekee noin 100–130 tarkastusta vuosittain. Vakavimmat eläinsuojelurikkomukset ilmoitetaan poliisille. Lievemmissä tapauksissa eläimen omistajaa opastetaan korjaamaan havaitut epäkohdat.

Ennen eläimen hankintaa

Eläintä ei pidä hankkia hetken mielijohteesta. Eläimen hankintaa on harkittava huolellisesti koko perheen voimin. Lemmikin hyvinvoinnin takaamiseksi on erittäin tärkeää, että omistajan lisäksi myös perheen muilla jäsenillä on aikaa eläimelle. Uuteen perheenjäseneseen sitoudutaan eläimen koko eliniän ajaksi. Kannattaa myös muistaa, että eläimen hankintahinta on murto-osa kuluista, joita se omistajalleen aiheuttaa elämänsä aikana.

Ennen hankintaa kannattaa etsiä tietoa kyseisen rodun tai lajin hoidosta, ruokinnasta, elinympäristön vaatimuksista ja terveydenhuollosta.

On arvioitava, pystyykö tarjoamaan eläimelle asianmukaisen kodin. Lapsille eläimiä hankittaessa koko perheen tulee olla päätöksessä mukana.

Vanhemmat kantavat kuitenkin aina vastuun eläimen hyvinvoinnista.

Koiraa hankittaessa on syytä miettiä sen rotua tarkkaan. Voimakasviettisten metsästys- ja työkoirien pito kaupunkioiloissa vaatii omistajaltaan erityisen paljon aikaa, tietoa ja taitoa onnistuakseen. Myös sekarotuisten koirien käyttäytymisessä on usein piirteitä niiden vanhempien rotuominaisuuksista. Kasvattajilta sekä koirasivustoilta ja -kirjoista löytyy opastusta niin pennun kuin aikuisen koiran hankintaan.

Pennusta asti sisätiloissa pidetyt kaupunkilaiskissat viihtyvät sisäkissoina yleensä hyvin, mutta niiden seuran ja virikkeiden tarve tulee huomioida jo kissan hankintaa suunniteltaessa.

Monet eksoottiset lemmikit, kuten matelijat, ovat hyvin vaativia hoidettavia. Ne tarvitsevat usein erityisolosuhteet, runsaasti tilaa ja osaavaa huolenpitoa. Myös matelijoiden ruokinta on haastavaa.

Ulkoiluttaminen, seura ja virikkeet

Imatra ja sen lähikunnat tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet lemmikkieläinten kanssa ulkoiluun.

Koirat on järjestyslain mukaan pidettävä kytkettyinä taajamassa. Kiinnipitomääräysten noudattaminen on olennainen osa lemmikkieläinten turvallisuutta. Tiheään asutussa kaupungissa on liikennetapaturman riski irti liikkuvalla eläimelle erittäin suuri. Jokainen koiranomistaja on myös vastuussa siitä, ettei koira pääse puremaan ja vahingoittamaan ihmisiä tai muita eläimiä.

Myös kissanomistaja on vastuussa kaikesta kissansa ulkona ympäristölle aiheuttamasta haitasta. Ulkoilu valjaissa, verkolla aidatulla pihalla tai parvekkeella antaa kissalle mahdollisuuden nauttia ulkomaailman virikkeistä turvallisesti.

Säännöllinen ulkoilu ja riittävä liikunta ovat lemmikkien, etenkin koirien, terveyden ja hyvinvoinnin kulmakiviä. Puutteellinen ulkoiluttaminen on valitettavasti kuitenkin tavallisimpia koiranpidon epäkohtia. Tällöin koira viettää päivänsä asunnossa ilman mahdollisuuksia kunnon liikuntaan, säännölliseen tarpeille pääsyyn tai lajinomaiseen toimintaan.

Ongelmat korostuvat erityisesti silloin, kun koira toistuvasti jätetään pitkiksi ajoiksi yksin. Turhautuminen ja liika energia purkautuvat helposti haukkumisena tai muuna käytöshäiriönä, joka etenkin kerrostalossa on häiriöksi naapurustolle ja pahimmillaan voi johtaa häätöön.

Myös omakotitaloissa asuvien koirien ulkoiluttamisesta tulee huolehtia. Ei riitä, että koira saa oleilla omalla pihalla, vaan sitä on riittävästi ja säännöllisesti ulkoilutettava oman tarhan tai kytkyalueen ulkopuolella.

Koirien yksilöllinen tarve liikkua ja toimia vaihtelee rodun, iän ja terveydentilan mukaan. Yleensä koirat tulisi ulkoiluttaa vähintään kolme kertaa päivässä. Vähintään kerran päivässä koiran pitäisi päästä pidemmälle lenkille, jolloin se saa kunnolla tyydytettyä liikunnantarpeensa ja toteutettua viettejään ja vaistojaan. Tämä koskee niin perheen ainoita lemmikkejä kuin kasvattajien kenneleissään pitämiä koiriakin.

Jos omistaja ei voi ulkoiluttaa lemmikkiään riittävästi, tulee säännöllistä ulkoiluttamisapua hankkia ulkopuolisilta. Koira ei pitäisi jättää yksin yli 9-10 tunniksi eikä kissaa yli vuorokauden ajaksi.

Yleensä lemmikkejä ruokitaan asianmukaisesti. Eläinsuojelulain mukaan eläimelle annettavan ravinnon ja juoman tulee olla riittävää ja kullekin yksilölle sopivaa ja laadultaan hyvää. Terveydelle haitallisen ravinnon antaminen ja tärkeiden ravintoaineiden antamatta jättäminen on kiellettyä.

Nykyisin teolliset lemmikkieläinruoat ovat laadukkaita, helposti saatavia ja edullisia, joten kaikilla on mahdollisuus ruokkia lemmikkiään hyvin. Lähinnä tiedonpuute aiheuttaa vielä ongelmia eksoottisten lemmikkien ruokinnassa. Näiden eläinten omistajien onkin huolellisesti selvitettävä myyjältä, Internetistä tai kirjallisuudesta asianmukainen lajikohtainen ravitsemustarve.

Kaupunkilaiskoirat ja -kissat kärsivät nykyään jo ihmisiltä tutuista elintason sairauksista. Ravintoa ja makupaloja on tarjolla liikaakin. Siksi monet eläimet ovat selvästi ylipainoisia ja sairastuvat.

Niin koirat kuin kissatkin ovat alun perin saalistavia petoeläimiä, joille ylipainoisuus ja herkkuruokavalio on luonnotonta.

Vakavat laiminlyönnit ruokkimisessa ja aliravitseminen kertovat yleensä kokonaisvaltaisesti huonosta eläimen hoidosta, jonka taustana ovat usein omistajan elämänhallintaongelmat. Tällöin eläinsuojeluviranomaisten on puututtava asiaan.

Eläimen hoito ja pitopaikka

Eläimen fyysisestä hoidosta on huolehdittava säännöllisesti. Karvapeitettä, kynsiä ja hampaita tulee hoitaa säännöllisesti ja samalla tarkkailla eläimen terveydentilaa.

Monien pitkäkarvaisten koirien ja kissojen turkit vaativat jatkuvaa päivittäistä hoitoa. Laiminlyönnit kustautuvat kärsimyksinä takkuuntuvalle eläimelle. Ammattitaitoinen trimmaaja ja eläinlääkäri saavat tilanteen pelastettua, mutta omistaja vastaa aina näiden ongelmien ennaltaehkäisystä.

Eläinsuojelulainsäädännössä annetaan yksityiskohtaiset vähimmäismitat eläintenpitopaikoille, kuten koiratarhoille ja muutoin kuin tilapäisesti kytkettynä pidettävälle eläimelle sekä eläinten häkeille ja terraarioille. Pidettäessä koiria piha-alueella tulee kaupungissakin muistaa, että koiralla on oltava liikkumistilaa vähintään 40 m² ja asianmukainen koirankoppi.

Koiraa ei tulisi pitää kytkettynä remmillä tai häkissä tuntia pidempään. Sama rajoitus koskee ravintoloiden, terrassien ja kauppojen edustoille jätettyjä koiria. Koiria autoon jätettäessä tulee tarkkaan arvioida sääolosuhteet. Helteellä tai kovalla pakkasella koiria ei saa jättää autoon edes tilapäisesti. Eläinten pitopaikat on puhdistettava riittävän usein, ja niiden pohjamateriaalien tulee olla helposti kuivana ja puhtaana pidettävää.

Eläinten kohtelu ja käsittely

Kaupunkilaiseläimet otetaan yleensä niiden tarjoaman seuran ja virikkeiden takia. Lemmikit ovat perheenjäseniä, ja niihin kiinnytään voimakkaasti. Näitä eläimiä kohdellaan ystävällisesti ja niiden tarpeet huomioonottavasti.

Eläinsuojelulain mukaan eläimen kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen, liian kovakourainen käsittely ja liiallinen rasittaminen on kielletty. Eläintä ei saa vahingoittaa tai kohdella väkivaltaisesti, eikä pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä. Eläimen potkiminen sekä lyöminen eläintä vahingoittavalla välineellä kuritus-, koulutus- tai muussa tarkoituksessa on kielletty.

Nykyään on saatavilla runsaasti tietoa etenkin koirien käyttäytymisestä ja koiralähtöisistä koulutusmenetelmistä.

Jos epäilet eläimen huonoa kohtelua

Imatran seudun ympäristötoimessa toimii seudullinen (Imatra, Ruokolahti, Rautjärvi, Parikkala) kokonaan eläinsuojelulle omistautunut valvontaeläinlääkäri p. 020 617 4620 arkisin klo 8-16. Virka-ajan ulkopuolella eläinsuojelutapauksista voi soittaa päivystävälle eläinlääkärille.

Valvontaeläinlääkäri neuvoo eläinsuojeluasioissa, tekee tarkastuksia ja puuttuu epäkohtiin eläinten pidossa. Jos tiedossasi on eläin, jota epäilet hoidettavan tai kohdeltavan huonosti, ota yhteyttä valvontaeläinlääkäriin.

Myös poliisi hoitaa eläinsuojelutehtäviä. Etenkin äkillisissä tilanteissa, kuten heitteillejätöissä ja eläimiin kohdistuvissa väkivaltahavainnoissa, käänny poliisin puoleen.

Eläinten tuonti ja vienti ulkomaille

Ruokaviraston Internet-sivulta löytyy kattava tietopaketti eläinten tuonnista ja viennistä. Tarkimmat tiedot eläinten vientiin liittyvissä mahdollisista todistusvaatimuksista saa parhaiten selville kunkin maan suurlähetystöstä.

Jos eläin sairastuu

Eläinsuojelulain mukaan eläimen on sairastuessaan tai vahingoituessaan saatava viipymättä asianmukaista hoitoa ja sairaan eläimen terveydentilaa on tarkkailtava. Eläimen hyvinvoinnista huolehtimista on myös asianmukainen sairauksien ja tapaturmien ennaltaehkäisy.

On tärkeää pitää lemmikkien rokotukset voimassa ja näin ehkäistä epidemioiden syntyä. Epidemioiden ehkäisemiseksi on suositeltavaa rokottaa koirat raivotautia, tarttuvaa maksatulehdusta, parvovirusripulia ja penikkatautia vastaan sekä kissat kissaruttoa, kissaflunssaa ja raivotautia vastaan. Metsästykseseen käytettävät koirat tulee rokottaa raivotautia vastaan.

Eläinlääkäripäivystyksellä tarkoitetaan kiireellistä eläinlääkäriapua äkillisesti ja vakavasti sairastuneille eläimille virka-ajan ulkopuolella eli arki-iltaisoin ja -öisin klo 16.00 - 8.00 sekä viikonloppuisin ja juhlapyhinä.

Imatran Seudun kunnallisen eläinlääkäripäivystäjän tavoittaa kiireellisissä tapauksissa virka-ajan ulkopuolella suoraan numerosta **0600-16090**. Puhelun hinta on 1,76 €/minuutti.

Päivystysalue käsittää Imatran, Ruokolahden, Rautjärven ja Parikkalan kuntien alueet sekä Kyläniemen. Koko seudun alueella päivystää yksi eläinlääkäri vuorollaan. Päivystysaikana on korotettu taksa.

Virka-aikana ei ole erikseen päivystystä, vaan äkillisetkin sairastapaukset hoidetaan ajanvarauksen perusteella. Virka-ajalla eläinlääkäripalvelut tavoittaa samalla tavalla kuin ennenkin.

Eläimestä luopuminen

Eläinsuojelullisesti on tärkeää myös osata luopua eläimestään, jos korkea ikä tai vakava sairaus olennaisesti huonontavat sen elämän laatua. Päätös on usein vaikea, mutta sen tekeminen osoittaa vastuuta eläimen parhaaksi. Lemmikkieläimen kuolema on koskettava

hetki koko perheelle. Eläintä voidaan muistaa eri tavoin, esimerkiksi hautaamalla tai tuhkaamalla eläin.

Hautaamisesta tai tuhkan sijoittamisesta ei saa aiheutua ympäristön pilaantumisen tai saastumisen vaaraa eikä terveydellistä haittaa ihmisille tai toisille eläimille.

Eläinten tuhkaamista kannattaa tiedustella eläinlääkäriklinikoilta, joista varsin monet ottavat vastaan eläimet ja toimittavat ne eteenpäin tuhkattavaksi.

Tarvittaessa eläimen kuolinsyyn selvittämiseen voi pyytää selvitysapua eläinlääkäriklinikoilta tai Ruokavirastosta.

Tassuterapiaa puolin ja toisin

Tutkimusten mukaan tassuterapia eli lemmikit lisäävät merkittävästi ihmisten hyvinvointia ja onnellisuutta. Ammennamme hyvää oloa ja iloa lemmikin vilpittömästä kiintymyksestä. Karvainen kaveri on aina valmis kuuntelemaan, se ei tyrmää, kyseenalaista eikä puhu selän takana.

Ja mikä parasta, ilo ja hyöty ovat molemminpuoliset; ihmisen käyttäytyminen heijastuu myös lemmikin hyvinvointiin.

Hyviä hetkiä eläinystävien parissa!

Teksti on Imatran seudun ympäristötoimen valvontaeläinlääkärin mukailema versio Helsingin kaupungin Ympäristökeskuksen lemmikkieläinoppaasta Helsingin kaupungineläinlääkärin luvalla.

